Број 51. У Новом Саду у четвртак 6. марта 1903. Година XXXVIII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за празником.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од нетка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте сваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Фузија радикала у Србији.

Пре две године хтели су неки у Србији на силу оно, што бит не може. Хтели су фузију радикала и напредњака.

Фузије се склапају између блиских странака. И склапају се тамо, где поједине слабе странке хоће удружењем да дођу до већине.

У Србији није постојао ни један од ових услова. Радикали и напредњаци, немађаху у себи ничег блиског. Ни по начелу ни по прошлости. А није било ни невоље да се фузионишу, јер невоља је јак разлог. Радикали су имали велику већину у народу и без напредњака.

Сви који беху очували хладно суђење, рекли су одмах на шта ће изаћи. Прво, да између радикала и напредњака не ће доћи до праве фузије. Вазда ће вући на две стране и државна кола која они треба да промичу, неће никако ићи напред, него ће се кршити. А друго, удружујући се с напредњацима, поцепаће се сами радикали. Све се то тако десило.

Они радикали, који су ушли у фузију, нису то учинили лако. Било је доста сламања и натезања. Њима се говорило, да то мора бити, да без тога неће земља доћи до устава и редовна стања и т. д. и т. д. И да је бољи постепени напредак но вечите трзавице и томе слично.

То, што су поједине радикалне вође ушле врло тешко у фузију, не извињује их. Нису требали никако. Оно, чега су се онда бојали, предстоји им и сад. А то је борба и натега. И сад је та борба тежа, но што би била пре. Јер за време, док су једни радикали ишли радо под руку с напредњацима, други су се мргодили али су опет ишли, трећи су се одупрли томе, а четврти су се збунили, па нису били нигде.

Ко ће сад ово да прикупи?! После фузије са напредњацима, која се разбила, показала се потребна фузија самих радикала између себе. И ми доиста видимо, где су се негдањи „фузионаши“ радикали отресли свог фузионашког друштва, заборавили на борбу коју су водили између себе и удружили се. Видимо ту: Перу Велимировића, дра Вујића, генерала Грујића, Ђоку Симића, Пашића, Гершића, Ст. Протића и све остале. Ал видимо и Св. Симића и још неке, које смо били научени да гледамо у крилу самосталних радикала.

Види се јасна тежња, да се фузионисани фузионашки радикали, фузионишу и са самосталним радикалима. То није лак посао, ал није ни немогућ. Јер и самостални радикали, нису могли онолико да ојачају, као што су се надали. Народ у Србији, који је у огромној већини својој радикалан, није хтео борбе међу радикалима, он је хтео заједницу њихову. Бар велики део радикала тражио је и то. То је можда и био узрок, што самостални радикали ако се и нису свезали са либералима, они су им се кад што и сувише зближили. То је све потицало из недовољне снаге. Радикална странка и кад би се сва фузионисала, тешко ће имати оне снаге, које је имала некада. Још ће дуго у њеним редовима бити мања ил већа неспоразума, још ће дуго преотимати маха личне струје.

Но поред свега тога, ова „фузија радикала са радикалима“ изазвала је код радикалних противника, управо, запрепашћеност. „Мале Новине“ сикћу. И довикују вођама појединих радикалних група: „На поље из савета, па онда водите одлучну опозицију! А „Слога“ најполузваничнији владин лист гадно прети и пита: Ви хоћете борбу, хоћете да се понови све оно што је било? Вами као да нешто треба, као да вам некакви рачуни ваши диктују, да замећете кавгу? Или ви тражите друго нешто? Реците молим вас искрено шта то још тражите?“

Та да! Наћи ће без сумње и оно што не траже. То је јасно. Јер су све странке у Србији могле вазда да пишу и раде шта хоће, нико се на то није осврнао. А радикална странка чинила ма шта, увек се то сматрао као злочин. Злочин њен лежи у снази њеној. То се види најбоље из тога, што закључци фузионашких радикала од 28. фебруара не могу бити блажији, обазривији, па опет онолика срчба против њих. Ти се закључци могу напасти пре са радикалног становишта, но са другог. Нарочито гледе промене устава.

И радикални листови „Мали Журнал“ и „Народне Новине“ нападају с највећим огорчењем ову фузију радикала. Пребацују им, да су склопили фузију с напредњацима једино због власти, а сад су је разбили и с дружили су се између себе, опет само зато, што теже за влашћу.

Кад би то тако било, онда збогом Србијо. Многе радикалне вође чиниле су јаке погрешке и не могу да уживају велике симпатије. Но зар да их терамо да то чине и даље!! Зар се не може предпоставити бар код већине, да те погрешке нису истицале из пуке себичности?! Зар да се не може предпоставити, да ове црне данашње прилике покрећу људе да раскину са оним што не ваља. Зар ове одсудне прилике да не изазову на мишљење па и на жртве...

Није то тако сигурно, да ће радикали који су се удружили доћи на министарске столице. Вероватније је, да их чека борба. И у тој борби видећемо их и познаћемо их. На сваки начин данас је у радикалној странци у Србији престало оно велико зло, где је један човек имао пресудног уплива. Данас ће се морати саветовати и један другог слушати и један с другим рачунати. Што је у радикалној странци у Србији један човек био сувише много, најјачи је узрок, што је она према снази својој вредила сувише мало.

Ми фузију радикала с радикалима у Србији сматрамо као неку добит, према фузији радикала с напредњацима. И сматрали би као добит и пре фузију самосталних радикала с умереним радикалима, него симпатисање самосталних радикала с либералима. Напреднија начела и напреднија крв самосталних радикала, освежила би ону заједничку радикалну странку. Не трпе ли негдањи фузионашки радикали та напреднија начела, онда дабогме мора остати — сваг на својој страни.

Нови Сад, 5. марта.

Немају времена. У београдском „Одјеку“, у броју од 1. марта ове године, има ово отворено писмо др. Ђуре Красојевића:

Славном уредништву „Одјека“

у Београду.

Сада ми је тек дошао до руке први број вашега поштованога листа од ове године, у коме сте о овостраном Српству између осталога написали и ово.

„Најважнији догађај у прошлој години био је сазив црквенога (!) сабора, који

ПОДЛИСТАК.

ЈЕДАН КОДЕКС ВАВИЛОНСКИХ ЗАКОНА.

Из XXIII. века пре Христа.

Хамураби, вавилонски краљ из XXIII. века пре Христа, био је не само чувен освајач, него је оставио за собом глас добра законодавца, и у судским актима доцнијих времена често се сретају цитати или алузије на његове законе. J. M. Morgan открио је у Сузи, и то је један веома важан резултат његове мисије, готово потпун примерак кодекса, који је овај краљ био обнародовао.

Текст није подељен на логичке целине, него су најразличније ствари раздељене без великог реда у 280 параграфа. Прво се излажу преступи, који се тичу врачања, грешења против вере, подмићивања судија, крађе храмова и других злочина, који се казне смрћу без права на помиловање. Затим се прелази на разне врсте обичне крађе, на отмицу лица, на казну одбеглих робова, на обијање кућа, на крађу по друмовима, на прописе о продаји и издавању кућа под кирију, на одредбе о баштама, њивама, дућанима, зајмовима на земљорадничка имања, и обвезама трговачких агената. Жена игра велику улогу, било да тргује или продаје пића, било да греши против које од фамилијарних дужности: прељуба је кажњавана смрћу и преступници су бацани у воду. Али, ако је преступ учињен без пристанка женина, она је сматрана као невина и није била кажњавана.

Многе од ових одредаба за нас су нове и одговарају друштвеним приликама, које више не постоје; н. пр. одредбе, које одређују положај жене, које је муж заробљен у рату. На име она није могла ступити у брак нити склопити конкубинат, ако је била богата и имала од чега живети: ако би учинила противно, била је бацана у воду. Напротив, ако је сиромаштвом била приморана да живи с другим човеком, нису је сматрали за криву. При свем том, ако би се случајно први муж вратио с ропства, она се морала вратити к њему, сем ако је с другим мужем имала деце. Конкубинат је био тачно уређен као и законити брак, и судбина жене, која живљаше у конкубинату, беше строго одређена. Дешаваше се, да жена нероткиња дадне своме мужу робињу, како му се не би колено затрло. Таква робиња не беше једнака са законитом женом, али опет добијаше неке повластице. Ако би на пример имала дете с домаћином, домаћица није имала право да је прода: све што је могла било је то, да је врати у пређашњи ропски положај. Сара Аврамова, износећи из куће Агару и Исмаила, грешаше против вавилонског закона, који тада преоблађиваше на семитском истоку.

Лечење је било почињено од вајкада тако строгим правилима, да би се од њих многи данашњи лекар престравио. О том предмету кодекс Хамураби јев има не мање него 13 чланова. Три прва члана одређују плаћање хирурга који је успео у операцији. »Ако лекар оперира коме тешку рану бронзаним шилом али ако коме отвори белу (белац, бела пега на оку) бронзаним шилом и спасе му око, примиће 10 сикла (1 сикл једнак је са 1,26 дин.) — ако је то какав племић, лечник ће примити 5 сикла. — Ако је то роб, господар његов даће 2 сикла.« Довде хирург може само одавати хвалу законодавцу, али од један пут ствари окрећу друкчије: „Ако лечник слободну човеку оперира тешку рану бронзаним шилом или, ако му бронзаним шилом отвори белу и прободе око, њему ће се руке одсећи. — Ако лечник робу каквог племића оперира бронзаним шилом тешку рану и проузрокује смрт, вратиће роба за роба. — Ако му отвори белу бронзаним шилом и ако му избије око, платиће у новцу половину онога, што вреди роб.«

После овога човек се мора чудити, како се могло наћи лечника толико храбрих, да се одваже на овако вратоломне операције.

Марвени лечници нису били боље среће и вршили су операције под исто таквом претњом

је једва једном, после дугог времена, могао радити. Рад тога сабора био је у главном плодан и успешан, али је радикална странка, која је својом ванредном енергијом и организацијом била себи извојевала већину, морала да жртвује често животне интересе српскога сабора и да напушта принципе, за које се српски народ вековима борио, само да би јој се дала могућност, да у опште може радити".

Молим вас дакле, да ми имате доброту одговорити на ова два питања:

1.) Који су то животни интереси српскога сабора, што их је радикална странка прошлога сабора жртвовала? и

2.) који су то принципи, што их је радикална странка на последњем српском народно-црквеном сабору напустила, а за које се српски народ вековима борио?

Кад добијем одговор на ова питања, онда ћу бити тако слободан, да вам стварно изложим, колико сте ради необавештености о нашим приликама, криво учинили и овостраном српском народу и мајском сабору од 1902. године.

У *Срем. Карловцима*, 26. фебруара 1903.

Др. Ђорђе Красојевић,
потпретседник срп. народ. црквеног сабора и председник срп. народне радикалне странке.

Под тим писмом додало је уредништво „Одјека" ове редове:

„Ово писмо од г. Ђорђа Красојевића, потпредседника српског народног црквеног сабора побуђује нас да се одмах одазовемо на њ са две три речи. Погрешно је мислити да чланак „Српство у 1902. години", који је изазвао писмо г. Красојевића, заступа гледиште радикалнога правца, чији је орган наш лист. Тај чланак је потекао из пера једнога пријатеља нашега листа, који га је, као своју ствар, довољно означио нарочитим потписним знаком. Не имајући времена да дубље уђемо у испитивање рада српскога сабора, ми нисмо ни могли подићи осуду противу радикалне странке која има у њему већину. Ми нећемо никога олако да осуђујемо. Према томе, ми мислимо да је било излишно да г. Красојевић упућује на „Одјек" писмо овакве садржине, већ је то требао да учини на адресу писца, који се нарочитим знаком обележио."

*

Чим смо сазнали за оне речи у „Одјеку", знали смо, да је то могло изаћи или из кујне патријарха Георгија, или из кујне новосадских либерала. И јер смо знали, да карловачки двор није пронашао пукотину кроз коју може да се увуче у „Одјек", а новосадски либерали јесу, то смо одмах и рекли, да онај чланак потиче из либералне кујне.

Редакција „Одјека" не признаје онај чланак као свој. Али вели: Др. Красојевић се требао обратити на писца оног чланка, јер „уредништво „Одјека" нема довољно времена, да дубље уђе у испитивање рада српског сабора..." И то је — лепо! Само ми не верујемо да ће др. Ђ. Красојевић обратити се на писца оног чланка, „који га је као своју ствар, довољно означио нарочитим потписним знаком". Др. Красојевић је хтео да чује мишљење уредништва „Одјека", јер му до тога беше стало. Сад је то мишљење чуо: — Немају времена! А како мисле новосадски либерали о мајском сабору, то је довољно познато. То они сваки дан исказују на начин, који овде изазива и смеј и — гнушање.

Нови Сад, 5. марта.

Барон Банфи и помађаривање. Барон Банфи продужује своје чланке, о помађаривању, или како он вели: о јединственој Угарској т. ј. Угарској у којој би сви говорили мађарски и били Мађари. Сад износи колико би то помогло помађаривању, кад би способне народносне чиновнике згодно разделили. Т. ј. кад би народносне чиновнике шиљали у мађарске крајеве, да се тамо изгубе, а мађарске чиновнике у немађарске крајеве, да тамо што живље раде на помађаривању. У Угарској баш има доста шовиниста, но барон Банфи премаша све. Он ради на томе да тиме оживи своје изгубљено поверење код Мађара и тиме наноси велико зло, јер гони на оно поље, које не може да донесе добра држави.

Политички преглед.

Угарски сабор. У седницама угарског сабора продужена је опструкција против војних предлога. Са великом радозналошћу очекује се говор Словака Веселовског у данашњој саборској седници.

Хрватска и Славонија. „Хрватско Право" напада „Пестер Лојд" ради чланка, који је последњи написао против народног збора за финанцијалну самосталност. Услед тог чланка саветује хрватском народу, „да сад још одлучније, још енергичније сазива скупштине и ствара револуције за — финанцијалну самосталност", јер је иста сада прва и најпреча потреба. Вели, да се „Пестер Лојд" „изланyо", да хрватској опозицији није стало толико до те самосталности, већ до других неких тачака њеног програма, наиме до слободе штампе, слободе збора и до тајног и општег изборног права. То „умовање" да није оправдано, јер би Хрватска (зар само Хрватска!?) могла и данас све то имати, „кад би у њој било слободе"; али да је Угарска крива, што свега тога нема. А то све могла би Хрватска и у свом властитом делокругу извојштити, пошто је у томе самостална, али тражи пре свега финанцијалну самосталност земље, а то ће рећи неодвисност краљевине Хрватске од краљевине Угарске. Хрватска хоће да буде равноправна са Угарском и Цислајтанијом. Финанцијална самосталност је најчвршћи и најпоузданији темељ независности Хрватске. Владина странка не репрезентује народ, па с тога не вреди утеха „Пестер Лојд"-а, да она није овај пут са правашким странкама. Народ је заступан у опозицији, у странци права (дакле не у хрватској странци права, већ у „чистој", Франковој — пр. ур.), у оној странци, коју је створио неумрли Анте Старчевић. Позива, на послетку, да се по целој земљи приређују скупштине, и стварају резолуције за — финанцијалну самосталност.

Полузванични осечки „Drau" осврће се у чланку под горњим насловом на агитацију за финанцијалну самосталност, опомињући, да се та агитација не преноси у скупштине, и на сокак. Али значајан је увод тог чланка, из кога се јасно може разабрати, да му је та осуђивана агитација ипак — добро дошла. У уводу тога, наиме, вели „Drau", „да је угарски ренунцијум побудио зловољу и у оним слојевима пучанства Хрватске, о чијем се верном пријањању уз сустав не може сумњати. Баш ови кругови, стубови нагоде, осећају се држањем угарске регниколарне депутације највише погођени".

Владине новине у Загребу пак само региструју закључке соколске скупштине, но и том приликом су „Народне Новине" нашле за нужно да прећуте један пасус резолуције, којим се земаљска управа јако осуђује, а који тражи једнако директно и тајно право гласања, те спомиње „изборну праксу и полицајни систем, који господује у Хрватској". „Обзор" јако замера „Народним Новинама" што су то хотимице изоставиле.

Русија и Србија. Листови београдски доносе из Петрограда овај брзојав: Српска влада обратила се пре три недеље с молбом у Петроград, да јој Русија, која једина има фишеке за пушке Берданске, уступи десет милиона патрона за оне пушке, које је цар Александар III. у своје време поклонио Србији. Гроф Ламсдорф одмах је поднео и препоручио цару Николи II. ту молбу српске владе. Његово Величанство цар, задовољан држањем Србије у мађедонскоме питању, и уверен, да се ти фишеци не ће употребити противно интенцијама и жељама Његовим и у знак Својега пријатељства према краљу Александру I. и Својега благовољења према Србији поклонио је српској војсци тражених десет милиона фишека за пушке Берданске. Фишеци послаће се крајем месеца маја у Србију.

Из Старе Србије и Мађедоније. Пишу нам из Солуна: „Комисија коју је ивислао сам султан у оне крајеве Старе Србије, које насељавају Арнаути, вратила се јуче косовском жељезницом у Скопље. С њом је дошло и неколико арнаутских првака: Махмуд-беговић из Пећи, Шериф-ефендија из Призрена, барјактари племена: Острозубског, Руговског, Беришког итд. Чланови комисије врло су нерасположени, те се рачуна да нису успјели у својој мисији: да склоне Арнауте на пријем реформа

Војне спреме и кретање војске нарочито у правцу бугарске и српске границе, трају непрестано. Сем редовних жељезничких возова, којима се транспортира војска, циркулишу скоро сваки дан и засебни возови. У Скопље је стигла велика количина нових пушака и муниције. На први поглед пада у очи што су велешки и штипски редивски (резервни) батаљони, у ово доба војне концентрације, распуштени својим кућама, али ово постаје разумљиво, кад се сазнало да су војници из тих батаљона, а са бугарске границе, где су били одређени, почели и масама бегати кућама са оружјем, а услед рђаве хране, неиздавања плате и лошег одела у ово зимско доба.

закона. »Ако лекар лечи говече или магаре од какве тешке ране, па га излечи, сопственик говечета или магарета даће лекару као награду шестину сикла. — Ако ли лечи говече или магаре од тешке ране и проузрокује му смрт, платиће сопственику четвртину онога, што вреди животиња.«

Зна се, колико је употреба евнуха била раширена по пределима око Тигра и Еуфрата. Хирурзи и бербери, који оперираху ове несрећнике, били су за цело под најстрожијим надзором, али до сад немамо никаква документа, који би нас обавестио у том погледу. Ја сам склон веровати, да два члана закона Хамураби-јева о томе говоре и да предвиђају казне против оних, који би од робова начинили евнухе без пристанка њихова господара.

Сличним прописима беше подвргнут архитекта, лађар, већина занатлија и занатлијских еснафа. Тако архитекта »који је направио кућу за кога и довршио је, како треба, добиће за награду два сикла за хват површине«. Али »кад архитекта сазида кућу коме и кад рад није добар, ако се кућа једанпут сазидана сруши и убије домаћина, архитекта ће бити убијен. Ако је син домаћинов убијен, биће убијен син архитектин. Ако је роб домаћинов погинуо, архитекта ће му дати роба за роба«. Напослетку, »ако су кућевне ствари уништене, архитекта ће надокнадити све што је уништено, и будући да није доста темељно кућу градио, те се за то срушила, он ће је поправити о свом трошку«. Исто тако лађар мора поправити лађу, коју буде покварио, населу мора отиснути на воду, пропалу мора заменити лађом исте величине.

Сопственик бика не беше одговоран за нападе његове, само ако му је одузео могућност да шкоди. »Ако бик у свом беснилу јурећи обори човека, нема места накнади;« али »ако је бик, враћајући удар рога за удар рога, открио ману своју господару своме, и ако му овај није затупио рогове нити га спутао, па он острмоглави слободна човека и убије га, господар ће платити пола мине сребра (1 мина једнака је са 69 динара по тежини). Ако је то роб слободна човека, његов господар примиће трећину мине«.

Казна је била увек пропорционална личности, која је жртва чијег преступа. Кад су били у питању племићи или просто слободни људи зло за зло бешњаше у свој страхоти: око за око, зуб за зуб; за робове и за најсиромашнију класу био је у опште усвојен принцип накнаде у новцу. Јуристе од заната испитаће детаљно ово знаменито дело одредиће важност свим његовим интересантним појединостима.

„Ц. Г."

У околини Мелника и Разлога близу бугарске границе, саграђена су мала утврђења на главним путевима, да се из њих спречава кретање комитетских чета. Таквих утврђења има 15, и у њих су одређени и стигли из Цариграда 15 школованих официра.

У околини Струмице, код села Девојишта, био је нов сукоб турске потере с комитетском четом, од које је 7 четника погинуло, а остали су заробљени. Турци су су имали 4 мртва и 4 рањена.

Из Солуна јављају: Струмничка област, у коју је отпутовало 40 амнестираних хришћана о бајраму, осуђених за учешће у четовању или покрету противу Турака, поседнута је војском турском У штабу солунске војне области израђен је читав ратни план, да се области дуж западне бугарске границе поседну војском у виду ланца војничкога и тако отцепе од вилајета битољскога, у чијим је планинама покрет био најјачи и најозбиљнији у прошлој години Овде су стигли позитивни извештаји, да се Борис Сарафов налази у Мађедонији, по свој прилици у разлошкој околини. У битољском вилајету налази се други члан централнога комитета Давидов с једном дружином од петнаест људи.

Из Цариграда јављају: Султан је хтео да узме за реорганизаторе жандармерије у Мађедонији немачке официре, али на представку рускога амбасадора, да ће то бити противно реформноме пројекту, султан је одустао и вероватно је, да ће послати за команданте жандармерије у вилајетима солунском, косовскоме и битољскоме немачке официре, који се актуелно налазе у турској војсци.

Како из Париза јављају, закључиће се у најкраћем року између Грчке и Турске уговор с обзиром на извесне политичке евентуалитете, а напосе на Мађедонију. Министар председник Делианис успео је, да увери краља који се с почетка томе противио, о пробитцима таквога уговора по јелинску ствар.

Поговара се да су вође мађедонскога комитета Хончев и Јанков, који су били интернирани у унутрашњости Бугарске, пуштени на слободу, и да се налазе у Софији.

Аустрија. Јуче је отпочела у сабору расправа о поравнању. Прочитани су сви владини предлози који се на то односе. Пријавило се за дебату преко 100 говорника, и још се даље уписују у говорничку листу. Дебату је отпочео чешки аграрац Промек, који говори против предлога.

Јужнословенски клуб закључио је, да у свима питањима о поверењу гласа против владе. Једногласно је закључено да гласају за повишење цивилне листе, и да се има, при другим важним гласањима тражити увек закључак клуба.

Србија. Јављају из Београда, да је Турска без отказа напустила постојећу трговинску конвенцију, и наредила да се према Србији примењује од сада генерална тарифа, по којој је готово сасвим онемогућен извоз из Србије и Турску. — Неко чудно „пријатељство“ између садашње српске владе и отоманске порте. —

ДОПИСИ

Крчедин. (*Шта бива код нас?*) Као што сам вам јавио, наша је црквена скупштина од административног одбора разрешена, и то још 19. децембра прошле године. Не знам, како је баш решење исте стигло, ни пре ни после, но баш на одређени дан, када се је одржавала ванредна скупштинска седница. Резултат ванредне црквене скупштине јавио сам вам, но овде морам истаћи коректно држање нашег црквеног председника г. Ђоке Девића, који никаке није хтео да се на првом месту прочита њему тада тек у отвореној скупштинској седници предато решење административног одбора, но је предложио, да се прво за ову ванредну скупштину састављени дневни ред исцрпити има, па након тога може се евентуално ако ко има и друго шта, решавати.

Но г. парох Стеван Јанковић, који је сада уједно и привремени председник именован од административног одбора постао, захтевао је, да се прво од њега поднесено решење административног одбора решити има; на што наравно како одборници тако и скупштинари никако пристати нису хтели, но су захтевали од г. председника Ђоке Девића, да се оно прво решити има, због чега су данас позвати, и да никако од дневна реда одступити неће. Захтев г. пароха Стевана Јанковића буде једногласно и по трећи пут одбијен, на што он тада даде у записник увести, да његов предлог није данашња ванредна црквена скупштина на прво место примити хтела, но је једногласно одбила, ради чега он седницу напустити мора. С њим уједно напушта седницу и црквени перовођа г. Илија Радовац учитељ.

Приметити ми је, да је тако исто и 26. јануара (8. фебруара) било, када је одборска седница закључак донела, да се има сазвати ванредна скупштина, и тада је наш г. парох са г. учитељем и црквеним перовођом, седницу напустио, те је том приликом, записник, Ђока Сладојевић трговац овдашњи, водити морао. — Да би се знало, који су то Срби у Крчедину били, који су онако мушки у одбрану закључака мајског сабора, а на осуду недостојних пастира Христова стада били, ево их: Председник г. Ђока Девић, одборници: Стеван Тувецић, Мита Летић, Коста Скорупан, Петар Ранитовић, Рада Вуксан, Прока Егић и Прока Недељковић; скупштинари: Ранко Саватовић, Павле Стојковић, Лазар Рончевић, Јефта Гршић, Тодор Поповић, Милан Манојловић, Љубомир Пупавац, Аца Егић, Младен Сечујац, Милош Јовановић и Трива Кукић.

Но сад долази најглавније, дал је то још где било, и да ли у опште сме бити, да се закључци донесени у потпуно уредној скупштинској седници не изврше. — Као што вам је познато, 6. (19.) фебруара обављена је код нас ванредна црквена скупштина, која је исте закључке донела као и новосадска, па те нам закључке у препису неће да изда сада од административног одбора постављени председник г. парох Стеван Јанковић, да би се исти праводобно на своје место одпремити могли. Сад нам ништа друго не остаје но се саборском одбору у погледу тога притужити, што ћемо и учинити.

Тење. (*Неприлике у нашој црквеној општини.*) Прошле године, одмах после избора посланика у јањскоме срезу, нашло се људи неколико у нашој општини, који су хтели освету терати над црквеним скупштинарима, одборницима и над председником Ђуком Ђурићем. Освету су за то хтели терати што је црквена скупштина наклоњена била опозицији. Наш парох Милан Папрић још и за то је ишао о глави црквеној општини, јер ова није хтела да буде средство у његовим рукама.

Ми се Тењци нисмо осврталн на пркосе. Међутим једнога дана изненада у нашу општину дође г. прота из Вуковара, и по звонарима позове председника општине и неколицину скупштинара и одборника у школу. Кад се неколико људи скупило, тада им рече, да је он дошао о Тење с тога, да црквену скупштину са одбором разреши јер је општина неуредна.

Изненадили смо се сви и било нам је неправо, али ипак нисмо се хтели противити, знајући да ћемо ипак задовољштину себи прибавити. Да ли је била наша општина неуредна? Није! Наш је парох поднео тужбу против општине, и шта је у њој навео ми не знамо, доста то, да је архидијецезални административни одбор разрешио скупштину и одбор, без да је предходно тужбу дао на изјашњење и без да је истрагу спровео. Једноставно осудио је административни одбор без да је преслушао! Оваковог насиља може бити само међу Арнаутима.

На место распуштене скупштине г. прота постави привремени управни одбор и тај још и данас постоји. Исти привремени управни одбор присвојио је себи она права, која само скупштини припадају као н. пр. састављање годишњег прорачуна, дизање зајма, знатне поправке црквене итд. Шта мисли парох Милан Папрић, да ли је привремени управни одбор за то, да ради у место скупштине и одбора, или за то, да припреми све што је потребно за избор нове скупштине и одбора, да обави избор и само најнужније мање послове дотле, док нова скупштина са одбором не буде изабрана и потврђена? Црквена скупштина са одбором разрешена је јула месеца прошле године и за шест месеци привремени управни одбор могао је свој посао и обавити и дотле, мислимо до нове године, могла је бити организована општина и свој посао радити. Но ми видимо да се не схваћа дужност привр. управног одбора, а биће хотимице, да би неколицина људи газдовали са општином по својој вољи.

Против насиља од стране административног одбора поднећемо пријаву саборском одбору и уверени смо, да ће праведна наша ствар победити. Уверени смо, јер знадемо да данашњи саборски одбор, који је излив тежња радикалне странке, хоће свуда да уведе реда па ће и нашој општини то учинити.

Жао нам је што се и наша општина није могла придружити општем српском покрету да дадемо поверење и признање мајском сабору на његовом родољубивом раду, као што то учинише неке општине у нашем изборном јањском срезу: Вуковар, Пачетин, Борово, Дањ, Бело Брдо и Чепин, а што ће и друге општине у нашем срезу учинити, али наша је сва општина у рукама неколико „привремених“ одборника с којима наш парох по свој вољи ради. Иначе можемо рећи, да наш народ пристаје уз ерн. народну радикалну странку.

Вести из места и са стране.

Српска реч у аустријском сабору.

Србин посланик из Далмације др. Радослав Квекић, интерпелисао је ово дана у аустријском сабору министра председника Кербера. У интерпелацији својој навео је, како у мрнарици у Пољу има до 200 Срба Далматинаца војника, и има још много православних Срба радника код поморског арсенала. Даље и код пешачке војске у Пољу врбују се сваке године многи православни Срби Далматинци. Па ипак зато у Пољу нема српског православног свештеника војног, већ у месец дана једаред долази православни српски свештеник из Пероја, да одслужи литургију у српској православној св. николајевској капели у Пољу. Кад је гадно време, догоди се често, да свештеник Перојски не може да дође. Осим тога нема у Перoју ни поштанског ни брзојавног звања, те у хитним случајевима, ако болесник хоће свештеника, не може овај да стигне да га причести. С тога је врло потребно, а и по све оправдано и праведно, да се у Пољу постави српски православни свештеник војни. И позива министра председника Кербера да у споразуму са ратним министром овој потреби и праведном захтеву што пре удовољи. Др. Квекића помогли су у тој интерпелацији још двадесет посланика.

Ретка заплена.

Кад је ономад давана у пештанском позоришту опера „Боже живи“ („Gott erhalte“) мађарски ђаци су демонстрирали против химне, кад је на позорници певана. Другог дана по том, кад је исто дело представљано и кад су баш домобранци изишли на позорницу, појавио се од једном полицијски капетан Тот. Изјавио је, да мора дати то домобранско одело тачно прегледати, јер је стигла пријава, да је оно украдено. И ако је управитељ Лешкаји доказао, да је ово одело нарочито прављено, све то није помогло. Полицијски капетан је то одело запленио и дао однети из позоришта. Заступник управитељев посланик Важоњи, учинио је код полиције кораке, да изда то одело. Али и то није помогло. Није било дозвољено управитељу ни да удари свој печат на однету му својину. У данашњој седници угарског сабора покренуће реч о томе посланик Александар Гал. — Бечки листови, који опширно пишу о овом догађају, веле, да је и то нека демонстрација против приказа поменутог дела. Још веле, како је овај догађај подигао велику прашину.

Забрањен народни збор.

Из Осека јављају: Овде је за идућу недељу био пријављен велики народни збор, који је хтео да се изјасни против економске заједнице с Угарском а за финансијску самосталност Хрватске и Славоније. Но тај је збор полицијска власт забранила. У забрани се наводи мало чудноват разлог. Наиме, да се с погледом на јавни мир, такав збор сме одржати само радним даном а никако свецем и недељом. — Доиста мало чудноват разлог.

„Хрватска војска“.

„Хрватско Право“ пише под горњим насловом, да заступници загребачког сабора, који седе у пештанском сабору, треба да подупиру захтев мађарске опозиције, да се мађарски офисири из заједничке војске преместе мађарским региментама и да буде у њима језик команде мађарски — али под условом, да то исто буде и са хрватским офисирима и у хрватским региментама. Хрвати да имају исто тако право то тражити, као и Немци и Мађари. Вели још: „Да је Јелачић био државник, а не само аустријски генерал, ми би већ одавно имали своју хрватску војску“. — Наравно, да би тада — када би то било могуће спровести — и сви Срби офисири и сва српска момчад, који су кроз векове били главни стуб и ослонац цара, краља и државе, морали се тада претворити у Хрвате. —

Парастос.

Доњно-ковиљска српска земљорадничка задруга одржала је у недељу 2. марта шестонедељни парастос дру Ливију Радивојевићу. После парастоса дељено је коливо.

Бугарска књига о Маћедонији.

Бугарски агитатор Шопов, који је трговински агент бугарске владе у Солуну, написао је брошуру о Маћедонији и печатао у Паризу. Та тенденциозна и нетачним датима снабдевена брошура има намеру, да обмане Европу о правоме стању ствари у Старој Србији и Маћедонији.

Претендент Аладро Кастриота.

Пештанским листовима пишу из Цариграда, да је претендент Аладро Кастриота на арбанашки престо развио јаку пропаганду међу Арнаутима поред свег строгог мотрења турске полиције. Расипањем новаца међу арнаутске аге и бегове и протурањем својих фотографија, што врше нарочити изасланици, за сад није постигао још никакав позитиван успех.

Јади и невоље у Транзвалу.

Откад је у јужној Америци умукао одјек убојне пушке и откад је енглеска премоћ скршила јуначки отпор Бура, да тамо унесе своју просвећеност, благодет и човечност, из тих крајева стижу све јачи гласови за горим. Јад и невоља су преотели маха и што је поштедила убилачка кугла, то сад као да хоће да поништи невоља и оскудица. Енглеска врло мало даје од оног многог што је обећала. Читави крајеви немају оруђа и марве, да обрађују земљу, те гладују. А и оно мало, што Енглеска даје, као да природа хоће да утамани. У данашњим новоосвојеним енглеским јужно-афричким колонијама, влада ужасна суша, коју у доскорашњим бурским државама нису запамтили. Међу марвом бесни страховита зараза и врло многа марва од оно мало, које је дала Енглеска, већ је поцркала. И јачи неће да чују више за рад, по фармама, те су многи крајеви постали незасађени и пусти. На вредне и поштене Буре наишли су тешки дани. Изгубили су не само своју слободу, независност и домовину, већ у пркос својој вредноћи и своме прегалаштву не могу ни своје фарме да засаде и посеју. Неће доћи ни до жетве, а од чега да живе, кад и онако ничег немају.

Закон о усељивању у Америку.

Конгрес америчких сједињених држава примио је ових дана закон, коме је сврха спречити превелико досељивање странаца у те државе. Неће се смети населити злочинци, којима је доказан такав злочин, који се у Америци казни тешком тамницом, политички злочинци смеју се населити само онда, ако њихова кажњивост није везана с моралном пропасти; идиоти и душевно болесни; личности које имају какву гадну или прилепчиву болест; многоженци и личности које се исељавају с неморалном намером; онемогле и старе личности, које не могу саме ништа заслужити, а за тим они који су потпуно без средстава, а немају у Америци сродника или знанаца; контрактни радници т. ј. такви, који су се дали наговорити на солидбу, да изврше какво погођено дело. — У ову сврху добили су сви бродови, који возе исељенике, налог, да примају само оне личности, које се по америчким законима могу усељавати. Сваком појединцу, пре него што буде примљен на брод, поднеће се исправа с питањима о свима овим питањима. Ту исправу мора потврдити конзул или заповедник брода. Код кога буде што сумњиво, да не одговара закону о исељавању, тај ће доћи пред посебну област, која ће га потанко испитати.

Богата заручница.

Како из Букурешта јављају, румунски наследник престола има врло лепе и ретке госте. А то су: син и кћи великог богатуна америчког Астора. Дивно ово американско тиче већ по други пут је дошло на дуже гостовање у Букурешт. А добро посвећени веле, да се она већ заручила са румунским министром спољних послова Јоном Браћаном, сином чувеног румунског државника Јована Браћана. За младу вереницу веле, да је не само чедо вилинске лепоте, већ и да носи само мираза четрдесет милиона долара, што је у нашем новцу од прилике сто осамдесет милиона круна.

Крвави сукоби у Португалији.

У прошлом броју „Заставе“ јавили смо, да је у португалској вароши Комбраи дошло до крвавих судара између полиције и војске с једне стране, а грађана с друге стране. Изнели смо, да је разлог томе, што се грађанство одупрло да плати ужасан варошки порез. У Комбраиу је међу тим стање доиста врло бурно. Универзитет је затворен, по улицама бесни прави грађански рат. И од војске и од грађана погинуло је већ више њих. Порески чиновници су потајно умакли из вароши. Проглашено је преко стање. Влада је пресекла сваку телеграфску и телефонску везу између Комбраија и других места у земљи и ван земље. Сва трговачка и саобраћајна удружења брзојавно су се потужила краљу. И португалски сабор у Лисабону већ расправља о овим крвавим догађајима и та је расправа врло бурна и оштри нападаји се пишу против владе.

Убиство једне грофице.

У Тревизу је један вртарски радник, неки Пијетро Бранкето, убио грофицу ЛиетаОниго, жену од седамдесет година. О томе јављају ово: Позната милионарка грофица ЛиетаОниго, која је живела одвојено од свога мужа, грофа Риналдија, шетала је по врту са својим старим пријатељем Јузепом Сабионијем и разговарала о свом имању. Наједном скочи позади радник Пијетро Бранкето и удари грофицу секиром по врату. Огрезла у крви сруши се грофица као леш на земљу. Бранкето побеже и предаде се сам властима, пред којима је изјавио, да ју је убио из освете што му није допустила да оде до своје жене, која лежи у бабињама. Убица је 27 година и има четворо деце.

Позив на претплату. 1. марта о. г. отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем фебруара истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец март обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло

Администрација „Заставе“.

Брзојави „Застави.“

Стигли 5. марта.

Депутација саборског одбора код министра-председника Села.

Будимпешта, 4. марта. (Закаснио за јучерањи број „Заставе“.) Данас око подне била депутација саборског одбора код министра-председника Села и предала му представку саборског одбора. Примљена је у згради саборнице. Министар-председник изјавио је да је он показао добру вољу своју тиме, што је жељу народа испунио и сазвао сабор. Уједно је једног од својих најбољих не само начелних, но и личних пријатеља препоручио за комесара. Он ће пожурити решење, и ствар ће се у најкраћем времену решити. Он се нада, да ће Срби Угарске делима показати свој патриотизам и у том случају могу у свакој прилици рачунати на његову потпору. — Из Срем. Карловаца стигли су саборски записници, на које се позива калуђерска представка, тек пре три дана. Чланови депутације били су и код краљевског комесара и референта за српске ствари у председништву министарства.

Парница Шерифа Арнаутовића.

Травник. Шерифа Арнаутовића парница проглашена тајном. 200 народних првака чека пред судиштем резултат.

Опструкција и даље.

Будимпешта. Кошутова странка закључила је, да до краја продужи борбу против војних предлога.

Угарски сабор.

Будимпешта. Поводом тога што су у позоришту заплењени ерарски мундири, повешће се у саборској седници данашњој говор о томе.

Угарски сабор.

Будимпешта. Гал интерпелише министра председника Села због војничког одела, које је нађено у позоришту. Министар одговара, управа је купили то одело у доброј намери. — У продуженој дебати говори Ердељи (Кошутовац) против војених предлога.

Трговина.

НОВИ САД, 5. марта 1903. г. Пшеница прве каквоће нова 7 фор. 40—— н. Пшеница средња 7 ф 20—30 н. Пшеница лакша роба 7 ф. ——— н. Пшеница — ф. — н. Јечам 6·— ф. Зоб 5·50—60 ф —— н. Кукуруз у зрну 6 ф. 20—30 ·— н. у зрну нови — ф. ——— у клипу — ф. ——— н. Маст 78 фор. Сланина сува 76 фор. дебела паљена 76 фор. Све од 100 килограма.

Стање воде под Новим Садом.

4. марта било је . . . . . 2·67 мет.
5. марта било је . . . . . 2.52 мет

*

Званичне белешке будимпештанске берзе.

4. (17.) марта.

Поред добре понуде и умерене проће цена је пала. — У промету је било 23.000 метарских центи.

Пшеница банатска, продано 1000 каквоћа по кектолитру од 76 до 82 цене од 50 килограма — од кр. — пот. до 7 к. 62½ п. потиска, продано 7200 м. каквоћа по кектолитру од 78 до 82 цена од 50 килограма од 7 кр. 62½ пот. до 8 кр. 50 п. пештанска, продано 500 м. м. каквоћа по кект. од 79 до 80 цена од 50 килограма од 7 кр. 80 пот. до 8 кр. 05 п.; бачка, продано —— м. м. какв. по жкл. од 76 до 78, цена од 50 кр. од — кр. — п. до — кр. — п. Све на три месеца.

Раж, продано 400 м. м. цена од 50 кгр. од 6 кр. 72 п. до 6 кр. 75 п.

Јечам, продано — м. м. од 50 кгр. од кр. — п. до — кр. — п.

Зоб, продано 800 м. м. цена од 50 кгр. од 6 кр. 35 п. до 6 кр. 47 п.

Кукуруз продано 100 цена од 50 кгр. од — кр. —— 6 кр. 50 п.

Репица, цена од 50 кгр. од 10 кр. — пот. до 10 кр. 650 пот.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

Дукати	11 кр. 31 п.
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 10 п.
Угарска златна рента (од 100 круна) . .	121 кр. 35 п.
Угарска крунска рента	99 кр. 45 п.
Аустријска златна рента	121 кр. 40 п.
Немачке државне марке (од 100 мар.) .	117 кр. 12 п.
10 фунти стер. (мењачки курс у Лондону)	240 кр. 20 п.

Терминска продаја (шлусови).

Жито за април 1903.	7·48—7·49
Раж за април 1903.	6·67—6·68
Зоб за април 1903.	6·03—6·04
Кукуруз за мај 1903.	6·11 6·12

*

БУДИМПЕШТА, 2. (15.) марта. — (Извештај Р. О. Раичића са будимпештанског централног трга за живинарске намирнице).

Живина. Довози су крајем недеље нешто повећани били, али услед јаке месне тражње и са стране, посао је живахније текао, међу тим гускама се тражња јако смањила.

	Цене су домаћој роби:	Српској роби:
кокошке	К 2·70—3·—	К 2·40—2·60
патке	К 3·——3·20	К 2·60—2·80
гуске	К 6·——7·—	К 5·——6·—
ћурке	К 9·—-11·—	К 7·——9·—

по пару у велико продаја.

Јаја. Довози још увек трају, месна је тражња нешто живља, али услед претоварене робе цене се нису поправљале.

Цена домаћој роби К 60—63·—, српској роби К 56-60, оригиналан сандук (1440 ком.

Воће. Довоз јабука је крајем ове недеље био мањи, тражња слаба, цене непромењене.

Цена је ситној роби К 10—18·—, штајерској К 14—28·—, ужичкој 20—24·—, турској пробраној К 24—32·—, све од 100 клгр. у продаји на велико.

Крушке. Довоза нема, тражња слаба. Цена српској роби (кокичка) 12—14 круна 100 клгр.

Ораси. Довоза нема, тражња слаба. Цена је српској роби К 26—30, турској 32—36 све од 100 килограма у велико продаја.

Поврће. Довоз кромпира био је велики, расположење лабаво. Цена је 4·50—7·— круна 100 клгр. — Лукац црни и бели: Довоз јак, тражња слаба. Цена је црном луку 5—6 круна, белом 13—16 кр. све од 100 килограма у велико продаја.

Атреса за телеграме: **Raičić, Budapest.** Атреса за пошиљке робе: R. O. Raičić, Budapest, Centralmarkthalle.

✝

Јавна захвала.

Тужним срцем јављам свима сродницима и пријатељима, да се мој, никад незаборављени супруг, односно отац и деда

ПАВЛЕ НАТОШЕВИЋ

трговац из Новог Сланкамена,

после дугог и тешког боловања у својој 76. години живота, 27. фебруара у вечност преселио.

Искрену и срдачну захвалу изричем господи свештеницима: Максиму Живковићу и Стевану Кумановићу из Нових Карловаца, који су својим чинодејством милог покојника до вечне му куће одпратили.

А особито нека је лепа фала местном пароху г. Ђорђу Гњатићу, који је при свршену опелу у цркви са лепим дирљивим говором заслуге и доброчинства, како према својој породици, тако и према својим житељима, милог покојника најлепшим речма истакао, и с њиме опростио.

Исто тако нека је лепа фала свима пријатељима и познаницима, као и трговачкој омладини, који су милог и нигда незаборављеног покојника до вечне му куће испратили.

У Новом Сланкамену, 4. марта 1903.

Ожалошћена супруга
Катарина Натошевић.

180 1—2

Пробуђена савијест.

Роман **Ал. Н. Будишчева.**

С руског превео Вељко Лукић-Новица.

(Наставак.) (2)

II.

Прошли су кроз салаш, сишли низ брijег, и прошавши поред језера, упутили се ливадама. Дан је био топао. У даљини свјетлуцао се Калдајс и хучао преко гребена. У трави цвркуташе чворци. Вјетар лијено попиркивао. Пересвјетов ишао, спустивши ниско главу, и о нечем озбиљно размишљао, а Беркутов се играо крајевима од пешкира и говорио:

Већ сам годину дана код Столешникова, и с тобом сам познат годину дана, а међутим смо се и побратили, и ти ми вјерујеш. Је ли да ми вјерујеш? А све зато, што сам искрен. Што ми је на срцу, то ми је и на језику. У осталом, ја често и утаман брбљам, само да језик клепеће, и ето ни сад се добро не сјећам, шта сам ти све у кући наприповиједао, ни мало се не сјећам.

Он заћута часак, уздахну и продужи:

— А добро би било, ђаво га однио, кад би ма од куд добио каквих двије стотине хиљада.

Стигоше до ријеке и почели се свлачити. Калдајс је нагло јурио између својих обала, и свјетлуцао се обасјан сунцем. Горе, уз ријеку, видјела се од овуд два салаша; оба су лежала на обали Калдајса, један од другог у размаку од неке пола врсте. Један — ближи — изгледаше јадан и убог; мала кућица са дрвеним, у пола претрулим кровом, накривила се и поцрњела од времена. Други салаш — даљи — богат и опреман, сав се сјао равно бојадисаним лименим крововима својих многобројних зграда. Први салаш био је Пересвјетовљев, а други — трговца Трегубова.

Беркутов, сасвим наг, али са капицом на глави, стојао на обали, и показујући главом на салаше, рече:

— Ено ти се и кућа почела рушити, а ти се све надаш, да ће те спасти добра љетина.

Пересвјетов тек уздахну. Беркутов скочио у воду и запливао према противној обали, расијецајући воду снажним покретима. Затим се бацио на леђа, узео у уста воде, прснуо у вис млаз, који се прелијевао као дуга. Пересвјетов ушао неодлучно у воду.

— Скини капу и загњури се, јер врућина је, глава ће те забољети, — посавјетова он Беркутову, и заптивши уши длановима, поче сам гњурати. Беркутов у мјесто одговора тек затресе главом.

— Та ја никад не гњурам, — повика он напоштљетку, — ти то добро знаш!

„Да не бојадише косу?“ присјети се изненада Пересвјетов.

Он допливао к Беркутову и опазио, да са његових црних, на затиљку сквашених власи, цури вода у готово црним капљицама.

— Твоја се коса лиња, — рече он подругљиво, — гледај, како је црна вода.

И он пружи руку према Беркутовљевом затиљку. Овај изненада преблиједио лицу као крпа.

— Махни? — повика он бијесно и пакосно и ужасно стиште руку Пересвјетовљеву.

— То капа пушта боју, — надовеза он нешто и испусти Пересвјетовљеву руку. — Капа пушта боју, црним је постављена. Како се нијеси могао сјетити!

И Беркутов са засмија.

Но, враћајући се на салаш, он је читавим путем ћутао, и Пересвјетов мишљаше: „Сад ме је баш ђаво надусио да се изланем о његовој коси, расрдио сам у будале човјека, и сад ми, сигурна, не ће дади новаца.“ Кад стигоше до капије запитаће он Беркутова:

— Ти ћеш ми, дакле, пријатељу, прискрбити новаца? Могу ли се надати?

— О, да, сигурно, — одговори овај, — та ја те волим, и ако си прилична бубица.

И он пријатељски потапша руком Пересвјетова по рамену. Кад стигоше у кућу заповједи Беркутов Мићки да донесе ужину, а сам извади из ормарића гарафин са ракијом. За ужином он и не окуси ракије, али се за то Пересвјетов сваки час машао за чашу. Тражење, гдје би добио новаца, очевидно га сморило, и он хтједе да се занесе. Послије ужине био је силно пјан и сав се раскисо, те се поче, подбочивши се рукама на Беркутовљева кољена, овоме вајкати пјаним гласом на своју судбину, при чему се једнако забуњивао и једнако понављао једно те једно. Он и сам зна, да му је одзвонило, али шта ћеш, мора да се премеће, и ако неће Трегубову умаћи; Трегубов ће га ипак на поштљетку прождријети. А он сад и сам добро зна, да није требао са три хиљаде куповати добро, али што је било неда се вратити. Био је млад и невјешт. Потекао је од слободних волшких козака, чак и гимназије није свршио, истјерали су га из четвртог разреда. Сиротовао читавог свог вијека, кад га изненада прије пет година стиже срећа: умрла му тетка и оставила тестаментално три хиљаде.

— Но, дашта, хтио сам да се обогатим. И, ето, купио сам добро — говораше Пересвјетов пјаним гласом. — Додијало му да служи код компопоариста за петнаест рубаља мјесечно. Хтио је да буде свој госо.

А сад ево му шипак. И ако се, дакако, само да је хтио, могао већ давно искобељати из јаме. Трегубов је преко главе заљубљен у његову жену. Но тек и Пересвјетов воли своју жену до лудила, и не ће ништа Трегубову допустити, ни пошто допустити. Жена је његова такође родом козакиња, и он не ће ништа допустити!

— Не-е-дам! — рјекао је Пересвјетов, љуљајући се, и некоме пријетио прстом.

(Наставиће се.)

Ред зимње жељезничке вожње.

Важи од 1. октобра 1902. год. до даље наредбе.

Нови Сад — Тител		Особ. в. 5903/5902	Мeш. в. 5913/5912	Тител — Нови Сад		Мeш. в. 5911/5914	Особ. в. 5901/5904
Станице				Станице			
Нови Сад	п.	6·37	5·10	Тител	п.	3·32	1·00
Барутана	д.	7·00	5·38	Барутана	д.	5·28	2·33
„	п.	7·05	5·50	„	п.	5·33	2·38
Тител	д.	8·37	7·50	Нови Сад	д.	6·00	3·01

Фекетић — Паланка		Мeш. в. 4912	Мeш. в. 4914	Паланка — Фекетић		Мeш. в. 4911	Мeш. в. 4913
Станице				Станице			
Фекетић	п.	8·56	6·50	Паланка	п.	5·00	2·50
Гајдобра	д.	11·16	8·42	Гајдобра	д.	5·32	3·22
„	п.	11·26	8·50	„	п.	5·51	3·30
Паланка	д.	11·58	9.22	Фекетић	д.	8·00	5·40

Нови Сад — Сомбор — Баја					
Станице		Особ. в. 6101	Особ. в. 6103	Мeш. в. 6113	Мeш. в. 6111
Нови Сад	пол.	2·45	7·55	1·40	
Гајдобра	дол.	4·04	9·07	3·29	
„	пол.	4·05	9·09	3·50	
Хоџаци	дол.	5·00	10·01	5·00	
„	пол.	5·02	10·02	5·21	
Сомбор	дол.	6·20	11·18	7·00	
„	пол.	7·05			4·05
Баја	дол.	9·15			6·50

Баја — Сомбор — Нови Сад					
Станице		Мeш. в. 6114	Мeш. в. 6112	Особ. в. 6104	Особ. в. 6102
Баја	пол.		4·00		1·15
Сомбор	дол.		6·25		3·23
„	пол.	2·25		6·51	3·51
Хоџаци	дол.	3·55		8·09	5·10
„	пол.	4·05		8·10	5·12
Гајдобра	дол.	5·16		9·05	6·07
„	пол.	5·40		9·16	6·09
Нови Сад	дол.	7·13		10·31	7·25

План за 6. разред XI лутрије.

Банкарска и мењачка радња

МИРОСЛАВА СПАИЋА

У МИТРОВИЦИ (Сремској)

Вучење почиње 26. марта а свршава се 22. априла 1903. год.

ЦЕНА

1/8 К 20·—, 1/4 К 40·—

1/2 К 80·—, 1/1 К 160·— 18—20 115

Лозове шаљем поштом само по пријему новца.

Овај шести разред имаде 33.000 добитака,

Покушајте игру у овом разреду, лако је могуће, да вам се мали улог богато награди.

Највећи добитак у сретном случају:

1,000.000 круна

(један милион)

Од ових 500 добитака последњи извучен добија награду

1	нагр. кр.	600000	600000
1	доб. но	400000	400000
1	по	200000	200000
1	по	100000	100000
1	по	80000	80000
1	по	60000	60000
1	по	50000	50000
1	по	40000	40000
2	по	30000	60000
2	по	25000	50000
4	по	20000	80000
5	по	15000	75000
25	по	10000	250000
50	по	5000	250000
405	по	2000	810000
760	по	1000	760000
1140	но	500	570000
30600	но	200	6120000
33,000	доб. и нагр. к.		10,555,000

ВИЉЕМ ЛОКЕР

ОПТИЧАР и МЕХАНИЧАР

ГЛАВНА УЛИЦА БР. 20. — У НОВОМЕ САДУ — ГЛАВНА УЛИЦА БР. 20.

Част ми је овим поштованом грађанству на повољно знање ставити, да сам у **НОВОМ САДУ главна улица бр. 20.** (до Медлинговог стовариштa ципела) отворио трговину

оптичке, механичке и ранарске робе

и препоручујем своје богато стовариште у свим могућим деловима горенаведене робе, и то:

ВЕЛИКИ ИЗБОР: дурбина, далекогледа, лоргнета, цвикера и наочари, са златним сребрним, кошчаним и од никла оквиром; најфинијег хомогена и кристалног стакла, барометара и термометара, градних мерила за вино, ракију и алкохол, мерила, електро-техничких апарата.

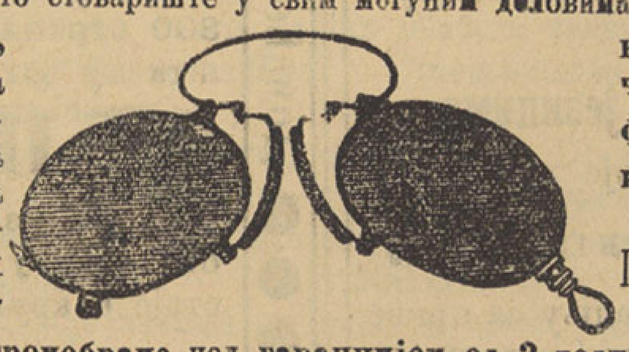

ФОТОГРАФСКИХ АПАРАТА и потреба, ранарске (хируршке) робе,

ПАРИСКОГ СПЕЦИЈАЛИТЕТА итд.

Исто тако извађам електрична **звонцета и кућне телефоне, громобране под гаранцијом од 2 године.**

Бициклове и разне делове од истих могу се добити, исто тако **преоправке** од истих преузимам.

Наочари и цвикери се по најновијој оптичкој знаности преоправљају.

У случају потребе, молим да ме поштована публика посетом усрећи, бележим се

с поштовањем

10—10 103 ВИЉЕМ ЛОКЕР, оптичар и механичар.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Са многих страна питају ме: Са каквим ће словима бити штампан **Сборник**; какав ће бити типик и какав речник? — Пошто ми је немогуће сваком посепце одговорити, то овим путем јављам свима, да штампа са крупним словима на сатираном папиру износи 13610 круна; са ситнијим словима износи 6062 круне. — Типик ће бити потпун, а речник биће онолики, колико је за Сборник потребно. Према претплати биће и слова.

Цена је Сборнику за претплатнике 5 круна, иначе 6 круна. — Пошто се досада толики број претплатника пријавио, да не могу у штапу дати, поново молим све пријатеље црквеног појања и наших вероисповедних школа, да ме са претплатом потпомогну и да се потписаном пријаве дописницом до наших Благовести, да би Сборник до септембра готов био; јер треба најмање четири месеца да Сборник из штампе изађе. — Сва имена претплатника биће штампана на свршетку књиге, да се види ко потпомаже вероисповедне школе; а биће ми врло жао, ако будем рукопис морао продати. — 25% уступам на већ у пређашњем огласу одређену цену.

Ср. Карловци, 1. марта 1903.

Јевта Бајин,
учитељ.

150 3-3

Једна адвокатска канцеларија у Срему тражи

извежбаног конципијента.

Ступити се може одмах. Понуда треба упутити администрацији „Заставе.“

1—3

(Вике) граорице
и сувих крушака

читавих и сечених, коме треба нека се обрати на

МИРКА ЋИРИЋА
у Митровици.

178 1—2

ПОСТОЈИ ОД 1865. ГОД.

ЈОВАН ШОМАНА СИНОВИ

КАМЕНОРЕЗЦИ

У НОВОМ САДУ

на крају дунавске улице бр. 8. преко од шеталишта.

ЈЕДИНО ЗАСТУПСТВО

Беочинских фабрика цемента „UNION“ у Беочину.

Препоручујем своје велико стовариште **Роман и Портланд-Цемента** (које) као и цемент и мозаик-илоча по најјефтинијим ценама.

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

НАДГРОБНИХ СПОМЕНИКА.

Израђујем споменике од црвеног и сивог мрамора, сијенита, порфира, гранита, ламбрадора, као и од пешчаног камена у својој сопственој кући, те по томе их могу врло јефтино продавати.

Натписе у свима језицима

најтачније и најсолидније израђујем.

За праву позлату дајем гаранцију.

Сву каменорезачку радњу за цркве и друга зидања најтачније извршујем и по жељи достављам на њихово место опредељења.

202 81—100

Српска Учитељска Новчана Задруга у Новом Саду

(удружење с ограничеином одговорношћу).

Задруга даје **зајмове** под повољним условима.

Прима **улоге** уз највишу камату.

Радни су часови сваки дан од 5 до 6 сати у вече, четвртком од 10—12 сах. пре подне, а недељом и свецем од 11—12 сах. пре подне.

Цензурске седнице држе се редовно четвртком и недељом.

Задруга се налази у кући одма до средишње српске народне школе.

6—24 3

УПРАВА.

Израђује и позлаћује нове иконостасе.

МОТО! Прочитај па запамти
размисли ал' не касни
к' — оном: свој своме.

РУСКЕ ТКАНИНЕ

право златне и право сребрне золотыхъ и серебряныхъ као и чисто свилених тешких

Која црквена општина, ктитор и приложник свете цркве жели имати, приложити и купити:

одежда стихара, литија и барјака

од право руског, као што су некад наши стари куповали право златне и право сребрне као и чисто свилених тешких тканина који је врло леп а богат избор таквих тканина управо из велике православне Русије добила нека се обрати лично или писмено на искључиво прва творницу свих православних црквених утвари, светих икона и историчних слика.

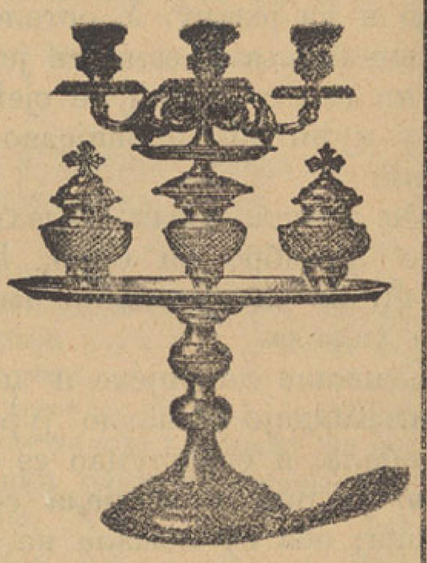

ЛУКЕ К. АЛЕКСИЈЕВИЋА.
НОВИ САД.

855 14—

Израђује разне Христове гробове.

За такове израде већ јавна признања и сведоџбе има

Старе иконостасе и иконе обновљене.

Ово пето издање штампано је у 10 000 примерака.

Изашла је из штампе — **у петом издању**

КЊИГА за народ и његово благостање,
КЊИГА показаља за здраве и болесне,
КЊИГА златна домаћину и домаћици,
КЊИГА за старо и младо, за мушко и женско,
КЊИГА за сељаке и варошане — родитеље, свештенике и учитеље, земље-радинике, занатлије, трговце и за свакога а наслов је:

ВЕЛИКИ СТВАРНИ НАРОДНИ ДОМАЋИ УЧИТЕЉ

у овој књизи су **упутства како се чува здравље, како треба болесник да се лечи и лекарију употребљава**

са 25 слика корисног и лековитог биља.

ПРИРОДНО ЛЕЧЕЊЕ ХЛАДНОМ ВОДОМ ПО КНАЈПУ.

Обавештаји и практична упутства у земљорадњи, повртарству, воћарству, виноградарству, подрумарству, пчеларству, сточарству, живинарству, кућарству и другим домаћим пословима, — и свима ваљаним поукама за подизање народне привреде.

ДОМАЋЕ ЕВАНЂЕЉЕ ЗА СВАКОГА

по † В. ПЕЛАГИЋУ и другим знаменитим писцима
СА НОВИМ И МНОГИМ ВАЖНИМ И КОРИСНИМ ДОПУНАМА
УРЕДИО И ИЗДАО НА СВЕТ **Д. М.**

Књига је штампана на великој осмини, има педесет штампаних табака или 800 страна — има остраг и садржај читаве књиге, да је сваком лако наћи шта му затреба. — Ова је књига до сад штампана у 30.000 примерака.

Цена је само 5 (пет) круна.

Ко узме и плати два примерка добија ТРЕЋИ бесплатно. — За ову књигу набавили смо и лепе платнене корице. — Увезана књига стаје 6 круна; са златним насловом 6 круна 50 потура.

152 2-10

КОМИСИОНО ИЗДАЊЕ СРПСКЕ КЊИЖАРНИЦЕ

БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ.

Природно лечење хладном водом. — Домаће Еванђеље.

са 25 слика корисног и лековитог биља.

Велика осмина 50 штампаних табака.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваревић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.